

Netopýři zimující v přepouštěcím kanálu Mšeno I a II u Jablonce nad Nisou

Tomáš BARTONIČKA

Katedra zoologie PŘF UP v Olomouci, tř. Svobody 26, CZ-771 46 Olomouc

Název lokality a alternativní názvy. Přepouštěcí kanál Mšeno I., II.; přepouštěcí kanály jablonecké přehrady Loučná-Mšeno, Paseky-Mšeno (Nevrlý 1963); štolá v Janově v Jiz. horách (Hanák & Gaisler 1972); přiváděcí štolá k Mšenské přehradě (Bárta et al. 1981).

Lokalizace. 5257 – severní Čechy, okres Jablonec n. Nisou (50° 45' v. d., 15° 10' s. š.); Mšeno I. (Loučná-Mšeno) na S, za zadní částí přehrady; Mšeno II. (Paseky-Mšeno) na SV za "Cikánkou" u I. (přední) přehrady.

Popis. Lokalita se nachází v nadmořské výšce 520 m n. m. Vchod do kanálu Mšeno I. je na konci hluboce vydlážděného koryta přítoku zadní z přehrad. Vchod je situován na okraj starého smrkového porostu. Vstup do kanálu Mšeno II. je na volnějším prostranství u listnaté mlaziny.

Tab. 1. Výsledky zimního sčítání netopýrů v přepouštěcím kanále Mšeno. Vzhledem k tomu, že existují nesrovnalosti v přehledech Hanáka & Gaislera (1972) a Bárty et al. (1981) ve srovnání s kroužkovacím deníkem M. Nevrlého, přidržel se autor originálních záznamů sčítatele

Druh \ druh	<i>Mmyo</i>	<i>Bbar</i>	<i>Mmys</i>	<i>Paar</i>	<i>Mdau</i>	<i>Enil</i>	S
12. 2. 1958	–	127	–	–	–	–	127
14. 1. 1959	–	82	–	–	–	–	82
26. 2. 1960	–	4	–	–	2	–	6
13. 2. 1962	–	1	–	–	–	–	1
13. 1. 1965	–	25	1	–	–	–	26
21. 2. 1967	–	4	1	–	–	–	5
14. 2. 1969	–	6	–	–	–	–	6
17. 2. 1970	–	4	1	–	1	–	6
14. 2. 1972	–	2	–	–	–	–	2
14. 2. 1973	1	–	–	–	9	–	10
15. 2. 1974	–	3	–	–	–	–	3
14. 2. 1975	–	1	–	–	–	–	1
17. 2. 1976	–	2	–	–	–	–	2
23. 2. 1978	–	3	–	–	–	–	3
28. 1. 1984	5	–	–	2	5	–	12
18. 2. 1986	1	–	–	1	5	–	6
14. 2. 1987	5	–	–	–	5	–	10
16. 2. 1991	25	–	1	5	29	1	61
19. 2. 1993	15	–	1	3	6	–	25
13. 2. 1994	20	–	1	–	5	–	26
23. 2. 1996	10	–	1	2	2	–	15
23. 2. 1997	6	–	–	2	5	–	13
6. 1. 1998	6	–	–	–	8	–	14
2. 1. 1999	7	–	–	1	6	–	14
6. 1. 2000	7	–	–	–	4	–	9

Mšeno I. – Jediná rovná chodba, dlouhá 1750 m, světlost cca 3–3,5 m, chodba je dnes hladce omítnuta, v přední a středové části jsou ve stropě a stěnách chodby zalaty pálené roury sloužící jako drenáž, na čtyřtém metru (od přehrady) je ve stropě vyšší komín se stupovými kramlemi, na konci neprostupný kovový poklop, v horní části stará výdřeva, druhý kratší komín na 1535. m, opět zakončen kovovým poklopem, vchod k přehradě je opatřen zavěšenými fošnami, na zadním vstupu je stavidlo, na dně je středová strouha pro svod neustále protékající vody (stav je regulován stavidlem), po obou stranách jsou vyvýšené chodníčky, v přední části naplaveniny. Netopýři jsou dnes nejčastěji nalézáni v komínech a v rourách.

Mšeno II. – Opět se jedná o rovnou 800 m dlouhou chodbu s podobným interiérem jako v předchozím případě, chodba má však výrazně menší světlost, od přehrady je uzavřena průletnou mříží. Ze zadní strany je v posledních letech neprůchodně spuštěné stavidlo. Asi ve středu chodby je nízký komín. Po dně protéká voda.

Výzkum netopýřů a sčítání. Na lokalitě započal sčítat a kroužkovat r. 1958 M. Nevrlý a s několikaletými přestávkami zde působil do roku 1978. Dále zde sčítali v letech 1984 až 1994, opět s mezerami, M. Józsa a M. Kareš (data Józsa in litt.). V letech 1990, 1991, 1992 a 1997 zde sčítal i D. Horáček (data Horáček in litt.). Od r. 1996 zatím po r. 2001 pak T. Bartonička. Netopýři byli kroužkováni pouze v prvních letech sčítání. Kratší kanál Mšeno II byl kontrolován jen sporadicky, a proto jsou v tabulce zanesena data z kanálu Mšeno I a Mšeno II v součtu. Na kanále Mšeno II byly registrovány pouze druhy *B. barbastellus* a *M. daubentonii* a to většinou v zanedbatelných počtech.

Sčítatelé. Nejdéle na lokalitě působil M. Nevrlý, dále se pak sčítání účastnili M. Józsa, M. Kareš, D. Horáček a T. Bartonička.

Shrnutí výsledků. Viz tab. 1. Na lokalitě bylo až doposud zaregistrováno 6 druhů. V prvních letech sčítání zde byl vysoký stav *B. barbastellus*, však tento druh již není na lokalitě pozorován přes dvacet let. Je patrná značná změna druhové skladby s početnostním výkyvem *M. myotis* (1990, 1991).

Odchyty. 21. 8. 1996 – 13 *Mdau*, 2 *Paur*; 27. 9. 1997 – 1 *Mmyo*; 4. 8. 1998 – 2 *Mdau*.

Další údaje. 1. 1. 1990 – 14 *Mmyo*, 14 *Mdau*, 1 *Enil*; 20. 1. 1990 – 14 *Mmyo*, 14 *Mdau*, 1 *Enil*; 23. 12. 1990 – 18 *Mmyo*, 8 *Paur*, 20 *Mdau*, 1 *Enil*; 15. 2. 1991 – 27 *Mmyo*, 1 *Mmys*, 1 *Paur*, 7 *Mdau*, 1 *Enil*; 27. 12. 1991 – 20 *Mmyo*, 1 *Mmys*, 1 *Paur*, 16 *Mdau*, 1 *Enil*; 15. 12. 1992 – 19 *Mmyo*, 2 *Mmys*, 4 *Paur*, 3 *Mdau*; 9. 1. 1996 – 10 *Mmyo*, 1 *Mmys*, 1 *Mdau*; 23. 1. 1997 – 7 *Mmyo*, 2 *Paur*, 2 *Mdau*; 22. 12. 1997 – 5 *Mmyo*, 4 *Mdau*.

Literatura

- NEVRLÝ M., 1963: *Zimoviště netopýřů v Jizerských horách. Metodická pomůcka pro dobrovolné spolupracovníky Severočeského musea.* Severočeské Museum Liberec, 39 pp.
- BÁRTA Z., ČERVENÝ J., GAISLER J., HANÁK T., HANÁK V., HORÁČEK I., HŮRKA L., MILES P., NEVRLÝ M., RUMLER Z., SKLENÁŘ J. & ŽALMAN J., 1981: Výsledky zimního sčítání netopýřů v Československu: 1969–1979. *Sbor. Okr. Mus. v Mostě, Ř. Přírodověd.*, 3: 71–116.
- HANÁK V. & GAISLER J., 1972: Přehled netopýřů podzemních prostor Čech. *Práce a Studie – Přír., Pardubice*, 4: 141–156.